75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 71. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 13-го КВІТНЯ (APRIL) 1968 No. 71. VOL. LXXV.

Христос Воскрес із мертвих

МИ СИЛЬНО ВІРИМО В ЗАПОРУКУ ВОСКРЕСЛОГО ХРИСТА

ІЗ ПАСТИРСЬКОГО ВЕЛИКОДНЬОГО ПОСЛАННЯ КИР † АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА, ЧСВВ АРХИЄПИСКОПА І МИТРОПОЛИТА ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОГО УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ У ЗСА

„Я Світло світу"
(Йоан 8, 12)

З празником Христового Воскресіння вітаю вас нашим українським звичаєм Христос Воскрес! Як соняшне світло навесні оживляє мертву природу, так Боже Світло Воскреслий Христос своєю ласкою оживляє людські душі. У цей великий „празників празник і торжеств" Свята Церква кличе до нас „Воскресіння день, просвітімся торжеством" (Воскресна Утреня). Зрозуміймо, що Воскреслий Христос є всемогутнім світлом світу і хто йде за Ним, не блукатиме в темряві, а матиме світло життя (Йоан 8, 12).

СИЛА ХРИСТОВОГО СВІТЛА НЕПЕРЕМОЖНА

Історичні факти підкреслюють цю правду. Безсильний буде синедріон з понтійським Пилатом і жовнірами. Хоч вони ув'язнили, мучили і розп'яли Христа Господа, навіть запечатали гріб великим каменем і поставили сторожу, одначе даремні були їх зусилля. Ніхто з них не міг перешкодити Христовому Воскресінню. „Христос воскрес із гробу так, як предсказав... (стихира Воскресної Утрені). Боже світло засіяло у великій славі, бо в Ньому було життя... і темрява не обгорнула Його." (Йоан 1, 15).

Хоч темні сили не могли знищити Божого Світла, одначе не полишили вони в спокої Воскреслого Христа і Його Церкви. Злоба і ненависть проти Церкви і переслідування її дітей тягнуться безперервним пасмом упродовж дванадцятьох століть. Від апостольських часів аж до сьогодні йде ворожий наступ на Христову Церкву.

Хто бував у Римі, той міг бачити будівлі і місця поганського Риму, де стинали голову Апостолові святому Павлові, де розпинали Верховного Апостола святого Петра, де кидали християн на жир жорстоким звірам. Хто був би повірив тому дев'ятнадцять сот років, що галилейський рибалка Петро зі своїми безборонними апостолами, без жадного значення і впливу та погорджений своїм народом, заволодіє усім світом для Воскреслого Христа. Одна когорта римських легіонів могла змести з лиця землі ту маленьку Христову громаду. Одначе ані суворі едикти римських цісарів, ані довголітні переслідування, ані жорстокі тортури не могли припинити розвою християнства. Колишня Христова Церква з малого зерна, тобто з числа дванадцяти апостолів, розрослася у велике дерево і має понад чотирста мільйонів самих тільки християн католиків.

Ми сильно віримо в запоруку Воскреслого Христа, яку Він дав Верховному Апостолові Петрові, що темні сили не знищать Христової Церкви. Вона видержала жорстокі переслідування не тільки від зовнішніх ворогів, але й зберегла чистоту Христового вчення перед псевдовчителями, які грозили Церкві внутрішнім розбиттям. І ця темрява єресей не могла обгорнути Христового Світла. Христові Намісники з Отцями Церкви під проводом Святого Духа на вселенських соборах очищували Христове вчення від єритичного намулу. Тут знов очевидний доказ, що сила Божого Світла є могутня в Христовій Церкві.

Христова запорука для своєї Церкви, якої ми є членами, дає нам надію, що Голгота наших українських Церков й українського народу поза залізною заслоною скінчиться так, як переминули переслідування перших християн і засіяє світло релігійної й народньої свободи.

ТРЕБА ИТИ ЗА ХРИСТОВИМ СВІТЛОМ

Дорогі в Христі! Не вистачає тільки подивляти силу Божого Світла, не вистачає тільки надіятися на Воскреслого Ісуса, але треба за ним іти. Сам Божественний Спаситель кличе нас, щоб ми йшли за Ним, кажучи: „Хто йде за мною, не блукатиме у темряві, а матиме світло життя." (Йоан 8, 12).

Годиться на хвилинку замислитись над собою. Може неприятливі вітри гнали наш човен життя в темряву безвірства, може в тій життьовій плавбі наш човен розбився на підводних скелях гріха, може ми по дорозі стратили духові скарби, а тепер розбиті душевно серед смутку і болю нарікаємо на химерну нашу долю? Хто усмирить наші душевні болі? Хто приголубить нас у горю? Кому розкажемо про наші терпіння? До кого підемо за порадою? В першій мірі треба звернутись до Божого світла і освободитись з темряви гріха, що веде до вічної загибелі. У Святому Письмі читаємо, що „Блажен чоловік, що за порадою безбожників не ходить і на путь грішників не ступає, і на засідання злоріків не сідає" (Пс. 1, 1). Тільки той, „хто правду чинить — іде до світла". (Йоан 3, 21).

Нехай промінь Божого світла просвітить ваші душі, щоб ви стали світильниками добрих діл. Не бійтесь темних сил, які намагаються притемнити ваші добрі вчинки і ваше добре ім'я. Пам'ятайте, що нема такої темряви, яка могла б загасити найменший вогник доброго вчинку. Нехай у вашій праці завжди просвічує прамінь Божого Світла, бо тільки тоді ваша праця буде вартісна, як буде злучена з Божим Світлом. Найсильніша жарівка нічого не варта, якщо вона не буде злучена з електричним центром. Також наша діяльність не буде мати моральної вартости і заслуги перед Богом, якщо не буде злучена з Божим Світлом, тобто з Богом. Світ без сонця, тіло без душі, подорожній без цілі, це нещасна душа без Бога.

Тож з празником Воскресення Христового, зближімся до Божого Світла, віднovім наше духове життя через святі Тайни: Сповідь і святе Причастя. По словам Воскресної Утрені: „Очистім чувства, і побачимо в неприступному світлі воскресення Христа..." Амінь.

† Амвросій
Митрополит
Філядельфійський

„Озвався ж ангел і рече до жінок: „Не лякайтесь, знаю бо, що Ісуса розп'ятого шукаєте. Нема його тут: устав бо, як казав".

(Мат., XXVIII, 5-6)

Президент Джансон підписав закон про громадянські права

Вашингтон. — Президент Джансон 11-го квітня підписав закон про громадянські права, виголосивши при цьому промову проти вуличних заворушень та про законне виправлення несправедливости, яке вможливлює підписаний ним закон. В своїй промові Президент натякав на трагедію вбивства негритянського провідника д-ра Кінґа та про расові заворушення, що виникли після цього вбивства. Та одночасно Президент висловив гордість із того приводу, що він підписує закон, який є обіцянкою цілого століття. Джансон пригадав, що коли він два роки тому вніс цей законопроєкт до Конґресу, то мало було людей, які повірили б, що ця програма буде схвалена. Президент признав, що „коріння несправедливости сягає глибоко", але „насильство не може виправити цієї несправедливости". Джансон пригадав, що ціла Америка обурена вбивством д-ра Кінґа, який два роки тому був у Білому Домі тоді, коли цей законопроєкт був готовий. Але ціла Америка ображена тими насильними вуличними виступами, коли палено доми і грабовано крамниці. Під час підпису закону в Білому Домі були ті члени Конґресу, які заслужилися для справи схвалення програми про охорону громадянських прав.

Збройні сили у В'єтнамі будуть збільшені до 549,500 — 24,500 резервістів покликані до війська

Вашинґтон. — Секретар оборони Кларк Кліффорд заявив на своїй першій пресовій конференції в минулий четвер 11 квітня ц. р., що Президент рішив покликати до військової служби 24.500 резервістів, частинно з армійської резерви, частинно з Національної ґвардії, з летунської і морської резерви. З покликаних тепер -- 10.000 вояків будуть вислані до В'єтнаму, а решта скріпить стратегічну резерву в Америці. Кліффорд виявив, що Президент устійнив найвище число американського війська у В'єтнамі на 549.500, однак з відповіді Кларка Кліффорда виходило, що коли б була надзвичайна потреба, то Президент може підвищити ту цифру. Зрештою. К. Кліффорд підкреслив, що Південний В'єтнам повинен перебирати щораз більшу відповідальність за війну. Це відповідає й давнішим заявам американських лідерів, що американські військові сили у Південному В'єтнамі можуть зменшуватись в міру зросту сил південно-в'єтнамських. Південно-в'єтнамський президент Нґуєн Ван Тіє заповів збільшення південно-в'єтнамської армії на 135.000 та проголошення загальної мобілізації, яка збільшила б південно-в'єтнамські збройні сили навіть до кругло одного мільйона. Тим часом на воєнному фронті не було великих битв. З офензивної акції кругло 100.000 альянтського війська в 11-ох провінціях, положених найближче Сайґону, повідомлено про сутичку за 50 миль на північний захід від Сайґону, в якій згинуло 120 комуністів; американці мали 14 вбитих. Також в околиці Кесаню продовжується наступ американців, при чому бої йдуть за так званий новий і старий Ланґві — військовий табір, що його комуністи здобули в лютому цього року, а тепер американці знову відбили.

ЗБУДУЮТЬ УКРАЇНСЬКУ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ У СКАНДИНАВІЇ

Рим. — В одній із скандинавських країн буде збудована перша українська католицька церква, для обслуговування духових потреб українських невиликих громад. Кардинал і Верховний Архиєпископ Йосиф Сліпий передав на будову церкви одну тисячу дол., одержаних з Вінніпеґської Архиєпархії на фонд „Церква в потребі".

М. ВЕРЕС

ВЕЛИКОДНЄ

Сліпуче сонце з небосхилу
Лелійну зливу ллє на луг,
Припала далеч синім пилом,
Сипнула зеленню довкруг
І в безбережистій безодні
Рум'яних ранішніх небес
Хвалебні дзвони Великодня
— Христос Воскрес! Христос Воскрес!

-- -- -- -- -- -- -- -- -- --

Ось, наче дома, паперть храму,
Паски, свячене, мов колись,
Та в світлий день не всі із нами
Рідня і друзі обнялись...
Це — чужина. І в привітанні,
На тлі духмяних ранку плес
Із уст, у відповідь, зітхання
— Воскрес!.. Воістину Воскрес!

І зрив душевної скорботи
Летить у соняшний ефір,
Коли скінчиться вже Голгота
Вітчизни райдужних сузір?
Коли прийде та наша весна
У вільнім сяйві гордих рос,
Коли ж, коли Вона воскресне,
Отак, як днесь Воскрес Христос?!

ХАЙ НАШІ СЕРЦЯ НАПОВНЯТЬСЯ НОВОЮ РАДІСТЮ І ПРАВДИВИМ БОЖИМ МИРОМ

ІЗ ВЕЛИКОДНЬОГО ПОСЛАННЯ КИР ЯРОСЛАВА ГАБРА, ЄПИСКОПА ЄПАРХІЇ СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

І знову після сорокденного посту завітав до нас Світлий Празник Христового Воскресення, що є символом нашої віри, надії і любови.

Подібно як це діється в природі, яка після довгого зимового сну будиться до нового життя, так само в житті кожної людини, що виснажена життьовою боротьбою і гріховними упадками, приходить полегша в Тайні Покаяння, а винагороду за покірне визнання гріхів вона знаходить в Тайні св. Євхаристії, що є джерелом духового росту і осередком релігійного життя одиниць, спільнот і народів.

Коли взяти до уваги стремління одиниць і народів, то його можна б схарактеризувати одним поняттям, а саме „мир". Мир являється виявом радости і людських аспірацій, джерелом людської туги.

Саме сьогодні, мабуть, жадне слово не є так часто повторюване в розмовах приятелів і противників, на шпальтах світової преси, або вживане середниками комунікації, як телевізія і радіо, як саме це дорогоцінне слово „мир". До миру засадно взиває Святіший Отець, мир є предметом дебат світових потуг, мир є ціллю заанґажованих у війні сторін, а проте мир ще ніколи не був в такій загрозі, як сьогодні. Він є у великій загрозі на полях В'єтнаму, за ним тужать народи комуністичних країн, а в тому й наш український нарід, його бракує й серед народів вільного світу.

Автори нашої св. Літургії, маючи на увазі віковічну тугу людського серця за миром, віддали цій проблемі першорядне місце. І так уже на початку св. Літургії священик взиває вірних: „У спокої Господеві помолімося", а дальше: „За мир з неба і спасіння наших душ Господеві помолімся", „За мир всього світу, за розцвіт святих Божих церков і з'єднання всіх Господеві помолімся". Священик під час уділення благословення вірним благословляє їх словами: „Мир всім!"

Свята Церква нарочно вибрала читання Апостола Павла до филип'ян, що його читається кожного дня на всяку потребу. В ньому Апостол Народів звертається до своїх вірних з словами: „Нехай Божий мир, що перевищує всякий розум, береже ваші серця і ваші думки в Христі Ісусі". Він виразно підкреслює, що мир серця і мир нашої думки мусить бути базований на Божому мирі, що випливає з точного виконування Божих заповідей.

І за таким миром нам належить шукати у розв'язці наших церковних, громадських і національних проблем, бо тільки він є запорукою успіху й Божого благословення.

Хай із сьогоднішнім празником Христового Воскресіння наші серця наповняться новою радістю і правдивим Божим миром. Хай св. Літургія, яка лягла в основу нової П'ятдесятниці, ляже в основу й нашого духового та релігійного відродження, а до цього всім нам треба ближче запізнатися не тільки з текстом св. Літургії, але вглибитися рівнож в містерію цієї тайни, що її Христос оснував на те, щоб засадно перебувати в нас і дати нам життя. В прекрасній молитві перед св. Причастям: „Вірую Господи..." священик разом з вірними висловлює віру словами: ..." „На здоров'я душі і тіла мого".

Історія Церкви занотувала багато випадків, що ті люди, які часто приймають Євхаристійного Христа до свого серця, менше хворіють і довше живуть.

Тож, користаючи з цього річного Великоднього Послання, звертаюся до вас, мої улюблені, бути живими учасниками Господньої трапези не тільки своєю активною участю, але й щонедільним прийманням Євхаристійного Христа до вашого серця, а тоді він, це пасхальне містичне Ягнятко, що жив терпів і воскрес за наше спасіння, вчинить нас правдивими Божими дітьми і зробить нас пересмниками усіх земних і небесних благ, що черпають свою силу з Його Світлого Воскресіння.

† Ярослав

В ДЕНЬ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО ДРУГ ДРУГА ОБІЙМІМ!

ІЗ ВЕЛИКОДНЬОГО СЛОВА КИР ЙОСИФА ШМОНДЮКА, ЄПИСКОПА СТЕМФОРДСЬКОГО

Минула трагедія Великої П'ятниці. Ісуса Христа поховано. Апостоли й ученики відійшли додому. Настала темрява... занавіса церковна роздерлася на двоє... настрій пригноблення панує... страх, сум, побоювання, сумніви, розчарування. Апостоли забули пророцтво Ісуса, сказане перед кількома днями. Все розвіялось в обличчі пригнічуючої дійсности Голготи. Єдина Божа Мати „держить Його слова у своїм серці"... вірить у свого сина.

Настає неділя, третій день по смерті. Раннім ранком побожні жінки спішать до гробу... докінчити похоронні обряди. Однак труноші насуваються... „Хто відвалить їм камінь від гробу?" Та не зволікають... посилені тільки щирою, дитячою любов'ю до учителя. „Любов в усе вірить, усього надіється, все перетерпить."

Прибувають до гробу. Диво... камінь відвалений... гріб порожній... Тіла немає. Знову страх, побоювання, сумніви стискають серця. Приступають ближче... стоїть молодець осяяний надземським блиском... ангел... говорить до них: „Кого ж шукаєте? Ісуса тут немає, Він воскрес так ,як був предсказав." Радість охоплює душі. „Ідіть, скажіть апостолам, що Христос чекатиме на них в горній кімнаті, де справляли останну вечерю з Ним".

Спішать жінки до Єрусалиму... нагороджені... стають першими вістунами Христового Воскресення. Кличуть до апостолів „Христос Воскрес"... апостоли недовіряють... жінки запевняють: „Справді Воскрес", „Воістину Воскрес"!

Дійсно, це найкраща вістка, що її могло почути людство. Смерть — найбільший ворог людини — переможена. Всі трудноці людина з часом поборе — терпіння, хвороби, недогоди, недостачі — але в обличчі смерти стоїть безрадним. Найбільше бажання людини — це бажання жити — завжди жити. Та марево смерти стоїть перед ним невмолимо. „Призначено кожному чоловікові умерти". Медична наука винайшла ліки на всілякі недомагання людства — не знайшла і не знайде — ліку на смерть. Та коб то тільки вмерти й спочити... а то не знати, що чекає людину після смерти. Ще ніхто не вернувся з того світа... ніхто не розповів про позагробове життя... ніхто не забезпечив людину перед позагробовою дійсністю. Ніхто ще не воскрес!

А ось тут людина чує з неба, що Ісус, який вмер на хресті, тепер встав із гробу, повернув з-поза заслони смерти... воскрес! має стрінутись з апостолами та їм розповісти про все, що їм треба знати.

І понеслася радісна вістка по всьому світі. Апостоли, вірні Христовому заповіту, просвітили всі країни світлом Христового Воскресення. Це християнство — наука життя, земського й вічного: земського, бо навчає людину, як має жити, боротись й удосконалюватись перед плеканням чеснот, проповіданих Христом; це наука й вічного життя, бо вказує людині, що чекає по смерті його та дає йому надію і запоруку вічного життя через ласку заслужену Христовими страстями, смертю і воскресенням.

Ось, возлюблені в Христі, в чому радість Великодня, радість таки багатим змістом висловлена в наших літургічних молитвах, піснях, обрядах і народних звичаях. Тому, хай зникне ненависть між людьми... які тепер є братами Воскреслого Спасителя... самі призначені до воскресення. Нехай панує тепер любов між всіми Божими дітьми. Хай кожний бачить це Містичне Тіло — Його Святу Церкву. Хай розуміє, що всі є членами того Тіла... що біль одного члена, це біль кожного... це біль Христа; що радість одного члена є радістю всіх.

Цією радістю, Возлюблені в Христі, бажаю я поділитись з вами сьогодні й передати вам цю довгоочікувану, повну надії благовість, що Христос Воскрес. Прекрасно й зворушливо наші літургічні пісні це висказують, коли кличуть вірних, щоб тою радістю перейнялись: „друг друга обіймім... рцем братіє"... простім всім, що нас ненавидять... простім Христовим Воскресенням і так всі заспіваймо „Христос Воскрес із мертвих, смертю своєю побідив смерть, а тим, що в гробах подає вічне життя". Кожного року святкуємо цей радісний Празник Христового Воскресення, це найбільше свято в році, Празник над всіми Празниками: „Празників Празник, Торжество Торжеств". Той Празник пригадує нам великі події нашого відкуплення. Своїми страстями й смертю на хресті Христос пролляв Свою Найсвятішу Кров, сплатив довги за гріхи людства, відчинив нам „райскія двері" та заслужив нам ласку, що нею зможемо жити після Його науки, освятитись і вмерти в тій ласці з надією на наше воскресення до вічного життя.

І мені мило привітати вас із тим радісним Празником, маючи ту велику надію й віру, що ви всі достойно перебули Великий Піст, підготовку до цього свята, що ви належно використали „время покаянія", щоб гідно зустріти Воскреслого Ісуса. Маю надію, що нема ні одної дорослої душі, яка, свідома свого обов'язку висповідатись і запричащатись, того не зробила б. В цій то надії моя з вами радість велика, як великий і сам цей Празник. Бо що ж може бути для нас ціннішого, як забезпечити ту безсмертну душу, про яку говорить Спаситель: „який хосен чоловікові, коли придбав би цілий світ, а занапастив свою душу". А коли ми використали цей святий піст та відзискали для Бога свою душу, то ми дійсно відзискали те, що найцінніше може бути, бо ми відзискали вічність.

† ЙОСИФ
Єпископ Стемфордський

УСІМ НАШИМ СПІВГРОМАДЯНАМ, ЯКІ ВІДЗНАЧАЮТЬ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ ЗА НОВИМ КАЛЕНДАРЕМ, БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ!

ХРИСТОС ВОСКРЕС! — ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

— і —

В-ВО „СВОБОДА"

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Великодня надія

Символіка Свята Воскресіння Христового така ж вічна й незмінна, як незмінне пристосування її до людських прагнень. І відколи камінь неволі притолочив український нарід найвищим прагненням і найсвітлішою ціллю його змагань стало — дожити воскресіння рідної держави.

Так воно досконало мудро сталося, що Різдво і Воскресіння Христове сплелися водно. Народження Спасителя серед темної зимової ночі і Його воскресіння з приходом весни — однаково стосуються людей і народів, бо вони занидіи б, згинули, коли б не мали за дороговказ отісі святої містики. Не може людина жити без ідеалів, без віри в добро і надії. Тому, мабуть, ці два найбільші в році християнські свята є особливо дорогими поневоленим народам. І напевне не випадково український нарід зодягнув ці свята такими різнородними, оригінальними й чудовими звичаями, рівних яким немає ніде в світі.

В Україні не вільно святкувати тепер Великдень так, як його святковано там довгі сотки років — з биттям дзвонів, з гагілками, масовим свяченням пасок, із загальною маніфестацією радісно - святочного настрою. Але люди є людьми, і тому залишились людські почування, залишився незнищенний гін до волі. У цьогорічну весну в різних опанованих комуністами країнах знову проявився цей гін до волі — протестами переслідуваних українських інтелектуалів, демонстраціями польських студентів, скасуванням пресової цензури і іншими виявами демократизації режиму в Чехо - Словаччині. Ці події не випадкові, бо люди й народи не можуть обмежуватися пасивною надією, а мусять старатися всіма можливими засобами реалізувати її. Віра й надія у воскресіння української волі є рушійними силами нашого народу і його дітей, у розсіянні сущих. І напевно вже недалекий той час, коли вольними устами українці будуть на Великдень вітати один одного радісним „Христос Воскрес!"

Похід проти ненависти

З Великоднем, святом Воскресіння Христового, зв'язані найбільші надії і найшляхетніші почування людини. Що ж може бути більше від надії на вічне життя і що може бути шляхетніше, як страсті і смерть за щастя і життя інших! На таку жертву може спонукати тільки любов.

Так сталося, що в Америці за тиждень перед страстями Христовими, що попередили Його смерть на хресті та світле Воскресіння, згинув від кулі ненависника мурииський провідник ненасильного руху за зрівняння людських прав, д-р Мартін Лютер Кінґ. Його трагічна смерть відразу викликала подвійну реакцію. Мала група людей скористала з цієї нагоди, щоб словом і ділом виявити ту ж руїнницьку ненависть, яка вбила д-ра Кінґа. Але дослівно вся країна — за цими незначними вийнятками — вирушила в похід проти тієї ненависти. Багато з нас дивом дивувалися тим величезним маніфестаційним виявам пошани для д-ра Кінґа. Очевидно, для цього було й багато інших причин, але головною була репрезентована й уосібнювана д-ром Кінґом ідея „мирного суспільства", базована на взаємній любові, толеранції й пошані. Д-р Кінґ за свого життя підкреслював власне ці позитивні основи для такого мирного суспільства, а його смерть уже сама по собі розкрила найбільшу загрозу для здійснення його ідей — загрозу ненависти.

Є багато виглядів на те, що мученича смерть д-ра Кінґа прискорить здійснення того, що було метою його життя. Так уже не раз бувало в історії.

Похід проти ненависти, що його зрушила смерть д-ра Кінґа, не повинен обмежуватися тільки Америкою й американським суспільством. Бо хоч американське суспільство расово зрізничковане і різноманітне, це ще проблема, чи воно тією деструктивною ненавистю в своєму власному нутрі дорівнює проявам ненависти хоч би в нашій українській громаді. Ми так часто деклямуємо свою відданість найвищим ідеалам, ми навіть у нашому національному гимні прирікаємо душу й тіло положити за нашу свободу, а рівночасно один проти одного дишемо патологічною ненавистю. Ненавидять одна одну партії, ненавидять визнавці різних релігій, ненавидимо своїх братів, що не за тим, як ми, календарем відзначають свята. Здається, що коли б ми мали бодай у малій мірі стільки взаємної любови, скільки маємо ненависти, ми справді гори перевертали б.

Великдень і останні події в Америці дають добру нагоду, щоб наш довгий і важкий похід до волі та незалежности свого народу скріпити походом проти ненависти серед нас самих. Такий похід треба вести не тільки з нагоди Великодня за будь-яким календарем, але він придався б нам і на кожний день в році.

СПОМИН ПРО БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ДОГОВІР

Мюнхен. — Німецько-Українське Товариство влаштувало тут 4 квітня дві доповіді про мирові договори, підписані в Берестї між Україною та Центральними Державами 9 лютого 1918 р. і між Центральними Державами та Росією — 3 березня 1918 р. Це був свого роду півстолітній ювілей історичних подій.

Перший доповідач — проф. Оберлендер, колишній міністер в уряді Аденауера, нарисував загальну світову ситуацію того часу: війна між державами Антанти (до цього союзу прилучилася також Америка в 1917 році) і Центральними Державами поставила ці останні в дуже скрутне положення.

Революція в Росії 1917 р. і прихід Леніна до влади в листопаді 1917 р. давали надію урядам Центральних Держав на мир на Сході. Недостача харчування для міської людности в Німеччині й Австрії примушувала уряди цих держав шукати запомоги на сході, зокрема в Україні.

Проф. Оберлендер висловив у своїй доповіді думку, що не слід перебільшувати ваги „хлібного миру" для Центральних Держав. Однак, цей погляд суперечить свідченню документів того часу: граф Чернін, міністер закордонних справ Австрії писав у своїх споминах, що недостача харчування примушувала його уряд іти на поступки українським дипломатам в переговорах у Берестї. Чернін погодився на створення „Коронного Краю" (автономної української области з Галичини і Північної Буковини) в межах Австро - Угорської монархії тільки під тією умовою, що Україна дасть певну кількість збіжжя для Австрії.

Проф. Оберлендер зазначив у доповіді, що в уряді Совєтської Росії були під час Берестейських переговорів дві течії: одна, на чолі з Бухариним, проповідувала „революційну війну", протестуючи проти умов мирового договору, що були поставлені Росії в Берестї. Тільки з великим трудом удалося Ленінові переконати провідників партії, що мировий договір треба підписати, щоб мати „передишку": адже ж большевицька партія сама зруйнувала російську армію, обіцяла народним масам мир, а селянам — землю. Оберлендер уважає, що тодішній уряд Вільгельма II не вмів як слід використати проти большевицького уряду його власної пропаґанди за „самовизначення народів".

В українській пресі інколи можна знайти завваґу, що „молоді люди", делеґати уряду Української Народної Республіки — Микола Любинський, Олександер Севрюк, Микола Левицький та інші — не були підготовані до своєї ролі дипломатів у переговорах у Берестї. Оберлендер стверджує, що ці „молоді люди" вміли використати для України демагогічні промови Л. Троцького. Цей комісар заявив у Берестї, що Україні належить право на вільне самовизначення і що там є свобода для всіх.

Граф Чернін у своїх споминах згадує, що українські дипломати в Берестї „диктували" умови мирового договору, беручи на увагу тяжку харчову кризу в містах Центральних Держав. Само собою, і найбільший дипломатичний хист не може досягнути тривалих успіхів, коли внутрішня ситуація в країні непевна. Так було в той час в Україні: розгнуздані большевицькі демагоги зуміли впливати на українські народні маси, мовляв, у Центральній Раді засідають „буржуї та генерали" (використано навіть назву уряду — „Генеральний Секретаріят", як доказ „генеральства" Центральної Ради...).

Щоб мировий договір між Україною і Центральними Державами став реальністю, довелося звернутися по допомогу до чужого війська. В тій самій ситуації була Фінляндія. Фінський уряд запросив до себе німецьке військо, щоб урятувати країну від большевизму.

Оберлендер зазначив, що в Києві зустрілися на початку 1918 р. два світи: консервативний - монархічний і український - революційний. Це привело до непорозумінь і конфліктів. Оберлендер огірченим тоном казав, що уряд Вільгельма II в 1918 році не розумів ситуації на Сході Европи, а Гітлер і Рузвелт пізніше „нічого не навчилися" з подій першої світової війни.

Український доповідач д-р П. Горбань подав деякі подробиці з подій, що передували Берестейському мирові. Уряд Української Народної Республіки після проголошення III Універсалу 20 листопада 1917 р. мав надію на загальний мир. Тому, вагаючись, уряд Центральної Ради послав свою делеґацію до Берестя на мирові переговори, коли там діяла російська делеґація під проводом Троцького.

IV Універсал — проголошення суверенности УНРеспубліки — був юридичною підставою для підписання в Берестї договору України з Центральними Державами. Перед виданням IV Універсалу був зреформований уряд УНРеспубліки. Володимир Винниченко, якого уважали за прихильника держав Антанти, зрікся посту прем'єра.

Д-р Горбань звернув увагу на зобов'язання уряду УНР дати Центральним Державам 1 мільйон тонн збіжжя до 31 липня. Острах провідників Центральних Держав, що радикальна земельна реформа українського уряду буде перешкодою для виконання пляну постачання з України, повів їх до втручання у внутрішні справи України. Це спричинилось до відомих фатальних наслідків.

Доповідачі лише побіжно порушили соціяльне питання, що було в основі тодішньої української політики. Присутні висловили жаль, що за браком часу не відбулися дискусія по доповідях, і що німецьке громадянство байдуже ставиться до справ народів, поневолених Росією.

З приводу Берестейського миру і подій навколо нього, слід звернути увагу на різне трактування урядом Вільгельма II Фінляндії і України в 1918 році. Хоч у Фінляндії було в той час німецьке військо, німці не втручалися до фінських внутрішніх справ. Фінський генерал Маннергайм у боротьбі проти большевизму був льояльний до демократичного парляменту і уряду своєї країни. Це забезпечило дальший нормальний розвиток фінляндської республіки.

В Україні переворот 29 квітня 1918 р. зруйнував мрію мільйонів наших селян на земельну реформу: від неї мали невигоду великі й середні земельні власники. „Каральні експедиції" проти селянства, що розділило панські землі, дали почин до масових повстань, до громадянської війни. Член уряду УНРеспубліки Борис Мартос заявив до представників преси в Києві після 29 квітня: „Тепер німці мають в Україні 300 тисяч війська, але доведеться мати мільйон". Масові повстання в різних областях України зруйнували пляни німецьких провідників дістати харчі з України: саботаж на залізницях, підпали панських дворів, „аграрний терор", — все це було врешті водою на млин Москви.

Ленін усім тим тішився і казав, що український національний рух „німці затовкли". Большевицька пропаґанда зуміла використати для себе грізну ситуацію в Україні також проти ідеї демократичної України: мовляв, винна Центральна Рада, що „привела німців".

Досвід останнього півстоліття показує, що кожна реакція — це бажана поміч для підсилення комуністичного руху. Нещастям для України було роззброєння українських військових частин, створених у Німеччині з наших полонених („Синьожупанники"). Поки Україна була під „опікою" Центральних Держав, в Росії була в 1918 р. створена реґулярна червона армія. Після поразки Німеччини на Заході в листопаді 1918 р. Ленін послав своє військо на завоювання України під кличем „визволення від буржуазії і поміщиків".

П. А.

І НАЧЕ СОН ЯВЛЯЄТЬСЯ МЕНІ...

Ще й нині бачу церковцю стару
З дубових брусів, наче на картині,
доріжка в'ється під гору,
село лежить в долині.

І „жучка" й „Зельмана" й „воротаря",
і „зайчика" й „через попові лози",
крізь прірву літ так чую я,
неначе сміх крізь сльози.
І наче сон являються мені

сільських дівчат веселі короводи,
лунають співи голосні
немов весняні води.

Не знаю, чи ще церковця стара
стоїть, чи гагілок там ще співають,
та на Великдень буду я
з тобою, рідний краю.

Богдан Лепкий

НЕ СКУЄ ДУШІ ЖИВОЇ...

Нещирість — одна з головних рис совєтської преси. Наказано гукати „Слава Максіму Горькому!", і вже всі газети гукають; прислали вказівку, що такий то робітник - ударник має стати зразком для інших — і вже в усіх газетах з'являються його світлини, ударні клятви, заяви...

Але життя цупке, цупка й життьова правда, і не раз вона пробивається на сторінках київської преси, без огляду на „диктатуру пролетаріяту". Тоді чуємо живі голоси.

У статті „Робітнича молодь" в „Молоді України" з 22 березня наведено відгуки кількох робітників лише на одному заводі в м. Луганську, на запитання, що вони думають про „соціялістичне змагання". Відповіді:

„Змагання у нас не має високого піднесення, бо немає зацікавлености робітників" (слюсарі). „Налагодити конкретне прийняття зобов'язань, а то майстер сам за свою дільницю їх пише, робітників же не залучають їх складати" (штампувальник). „Заповнили особові рахунки і забули про них. Ніхто вас не потурбує і рік, і два" (токар). „Щоб змагання справді розвивалося, для цього треба менше займатися дутими звітами. Нехай буде менше тих, що змагаються на папері" (інженер - механік)". Один із прикладів справжнього відношення до „переходових червоних прапорів": „На засіданні завкому сперечаються, якому цехові присудити прапор, а потім голова комітету профспілки цеху, який переміг, сам приносить реліквію і ставить її в куток".

Київська преса часом ділить школярів, які в середніх клясах обов'язково мусять бути піонерами, на „щирих піонерів" і на „роззяв". Про цю другу категорію дітей, які не лише складають „піонерські клятви", а й думають, „Молодь України" з 13 вересня 1967 р. писала:

„У музеї „Молодої ґвардії" зберігається держак прапора: хтось підняв і сховав його, ризикуючи поплатитися за це власним життям. Чую в голосі директора „роззяв" думку його вихованців: „... Подумаєш, кусок жердини, чи варто за нього віддавати життя?"

А ось голоси робітників і робітниць - будівельників у Житомирі, за „Молоддю України" з 2 березня ц. р.:

„Так, я добре заробляю, по 170 карбованців на місяць. Алеж за них сиджу на роботі з 8 ранку до 9 вечора, фактично дві зміни. Розділіть заробіток пополам, і побачите, що він не такий уже й великий. Не хочу я цих грошей. Волію нормально трудитися. У мене двоє дітей, без батька. Ясла в суботу на замку. Що робити? Дві суботи, які по закону належать мені, на роботу не вийшла. Боже, що скоїлося! Як почали лаяти. Зняли потім з мене чотири проброблених дні, щоб акорду не „псувала".

Інша робітниця заявила, що „мені не треба цих грошей, дайте мені ставку карбованців на 80, але я хочу працювати по-людськи, без надриву, і відпочивати". Субота й неділя, за постановою згори, мають бути вихідними днями для робітників будівельного комбінату. Насправді ж їх у ті дні щоразу виганяють на додаткову працю, що „по суті дискредитувало, вбило п'ятиденку". Газета стверджує, що „до цього й зводились фактично всі промови робітників"...

Ще більше відвертих голосів лунає в справі української культури, рідної мови, збереження історичних пам'яток на українській землі — самої гідности української людини.

Подамо за „Молоддю України" з 5 квітня лише один приклад із наукової дискусії про вік Києва. Виявляється, що вік столиці України обраховують за найбільш достовірними даними на 2 000 років! „Дехто скаже, що Київ 2 000 років тому не був містом?.. Але й Москва в 1147 р., коли Юрій Долгорукий запрошував туди гостей, теж була не містом, а звичайною садибою, навіть не селом. Алеж це не перешкодило нам відсвяткувати її 800-річчя в 1947 році"...

Подібних прикладів у цій ділянці можна навести багато. Вони говорять самі за себе.

(Л. П.)

„ПАРЕЙД" ПРО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ МОЛОДІ В СССР

Вашингтон. — Недільний додаток до щоденника „Вашингтон Пост" з 24 березня „Парейд" помістив статтю під наг. „Совєтська молодь", із згадкою про Вячеслава Чорновола та про його „лист до П. Шелеста — першого секретаря комуністичної партії в Україні, де колись це місце займав Хрущов". У статті підкреслено, що молодь, яка виросла після війни і не знає сталінських метод розправи з людьми, виявляє непослух та домагається справедливости. Крім єдиної згадки про Україну у зв'язку з листом В. Чорновола, стаття присвячена „молодим росіянам".

ПОЛЬСЬКІ ДІТИ МАЛЮВАЛИ... КИЇВ І УКРАЇНУ

Варшавські діти, які ніколи не бачили України та мало знають про неї, бо в польській дитячій літературі відсутня така тематика, взяли участь у незвичайному конкурсі. Про це повідомила „Культура і Життя" з 4 квітня: „Варшава. — У Товаристві польсько-сов. дружби сьогодні вручено премії та дипломи лавреатам конкурсу „Київ і Україна в малюнках дітей Варшави". Юні художники прислали на конкурс 335 робіт. Жюрі присудило 5 колективних і 25 індивідуальних премій та почесних дипломів. Нагороджені роботи експонуються в товаристві". Невідомо, чи ту виставку покажуть бодай в Києві.

З НАШИХ БУДНІВ

ПИСАНКА З ТОРОНТА

Замість великодної писанки нового стилю я дістав недавно з Торонта цінний дарунок — нову книжку ред. Богдана Гошовського „Українська дитяча література", в котрій і мене зараховано до тих письменників, що „зійшли на дитячий розум", тобто пишуть для дітей. Проте, цілком слушно, виткнув мені шановний голова ОПДЛ, що останніми роками я трохи занедбався в служінні своїм пером нашим найменшим...

Що правда, то не гріх: согрішив і каюся. Та чи поправлюся — не обіцяю. Не так-то воно й легко промовити до уяви-фантазії цьому найменшому, тут народженому поколінню, нам, письменникам, старшої, скажемо, дати! Його, це покоління, не дуже там інтересують лисички-сестрички чи зайчики-побігайчики, — ти давай йому астронавтику, космонавтику, трохи не кібернетику! Таке маленьке пацаня, що ледве від землі піднікло, а даси йому якусь цяцьку, то воно зараз обертає її догори дриґом і заглядає, чи є механічна накрутка, щоб її накрутити, пустити в рух. А немає такої шрубки, то й забавка пса варта!

Ось, недавно, для прикладу, я написав був оповіданнячко для дітей про сільського хлопчину в „старім краю", — чому він боявся йти перший раз у школу. Дав прочитати шановному редакторові „Веселки". Редактор, спасибі йому, прочитав та й каже:

— Гм... Оповідання нічого собі, грамотно написане, але, хотівши надрукувати його в нашому журналику, я мусів би ще додати до нього одну сторінку пояснень і всяких коментарів, чому воно є так, а не інакше. Ви пишете, наприклад, що сільські діти виростали дуже полохливі, всього боялися: коминяра, шандара, жида з бородою чи автомобіля, що вперше появився на селі... То перше запитання моїх читачів буде: „А що таке коминяр?" А друге: „Що таке шандар?.. Що це за чудодиво?" А коли я поясню їм, що це те саме, що поліцай, то діти не виходитимуть з дива, чому його треба боятися? Таж він їх тут гарно, за ручку, через вулицю до школи проводить, і чемно заговорить, і пожартує... Або чого лякатись людей з бородами, коли по Другій евню майже вся публіка бітніківська з бородами парадує! А вже ніяк не витлумачите юному читачеві, чому треба боятися автомобіля — взагалі всякої техніки! Мій унука, хай здоров росте, ще й двох рочків не мав, а вже пробував залізти до авта і шоферувати. А коли вчився говорити, то перші його слова були: мама-тато-авто!.. Так, що вибачайте, дорогий колеґо, — сказав наприкінці пан редактор, — але мені здається, що теперішніх дітей ви нічим не настрашите. Та й навіщо їх страшити, до речі сказавши?..

Розуміється, редактор „Веселки", мав свій „пойнт", — як кажуть американці. Я знаю, що для сучасних українсько-американських чи українсько-канадійських діточок треба писати не так, як колись писалося. Але — як? — скажіть, навчіть, поясніть, будьте ласкаві, вельмишановні літературознавці з ОПДЛ!

Ікер

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

Частина III

ПЕТРУША

(15)

Коли опам'ятався, тоді від тої яблуньки зорієнтувався, де і як стояв дім, від якого залишилася тільки частина стіни.

Тим часом люди з села завважили, що хтось приїхав і ходить біля церкви. Підійшли, несміливо поставили і не знають, хто, що і чого.

Петруша вже опанував себе. Привітався і запитав, чи є в селі старі люди, що пам'ятають пароха, який помер тут сорок років тому на холеру. Додав, що він сам є сином того пароха і хотів би побачити його могилу та і поставити над нею пам'ятник.

З присутніх ніхто не пригадував собі тієї події. Пішли в село, почали розпитувати старих людей. Знайшлися такі, які пам'ятали, де знаходиться могила, але самого пан-отця не пригадували, бо були тоді ще дуже малими. І скільки не розпитувався Петруша, виявилося, що людність села за цей час цілковито вимінялась, що люди тут до глибокої старости рідко доживають, що по сороках роках вважаються вже старими, і рідко хто доживає 50 літ. Але пригадали, що в сусідньому селі живе бабця, яка не раз оповідала, що служила колись у їмості в Десерівці, і що ту бабусю можна привезти сюди. Петруша попросив людей порадити, хто може зробити пам'ятник, а також допомогти йому справити парастас на спомин батька.

Зараз же знайшлися майстри. Працювали пильно. Петруша працював разом з ними. Коли пам'ятник був готовий, Петруша дав жінкам досить грошей, щоб наварили та напекли всього, як то годиться для парастасу. Наказав, щоб усього було доволі, а Рутковському звелів привезти доброї горілки.

Отже в неділю на св. Ілії Пророка приїхав священик, відправив службу Божу, панахиду, посвятив пам'ятник та й засіли всі на погості на зеленій траві. Жінки позастелювали полотна і почали роздавати коливо і всяку страву: і печене, і варене, і пампушки, а Рутковський наливав чарки. Привезли й ту бабусю, що пам'ятала їмость і навіть колись служила у неї. Петруша все її розпитував, про що вона пам'ятає. Спочатку вона все розказувала, яке велике та гарне було господарство, яка справедлива була їмость, а коли випила кілька чарок, розговорилась на добре.

Розказала, що їмость її, Катрю, приставила до помочі Насті, щоб доглядала найменшого хлопця Петрушу, який тоді тільки почав бігати і був дуже збиточний, щохвилини треба було вважати, бо то зачинав коло хати курчат полохати, розганяти, то ліз до худоби, не розуміючи, що вона може вдарити та покалічити. Бувало вхопить батіг або яку гілляку та й розмахує на корову, або б'є кури, гуси, такий гармідер на обійсті робить, а видерти то від нього тяжко. А кричить, бувало, як різаний. Також усе ліз на ґанок, а там східці високі, і міг з того ґанку впасти. Казали їмость, щоб туди не пускала дитину, так де там — вирветься з рук і біжить якраз туди, де заборонено. А один раз таки гепнувся з тих сходів.

— Дивлюсь, а мій паничик лежить і не встає. Я так почала кричати, що всі позбігалися. Їмость крикнула: — „Біжи скорше за бабою!" — Я летіла, як несамовита. Прийшла баба, вимила руки, почала щось робити коло дитини і насилу привела хлопця до чуття. Занесла я Петрушу до колиски, прив'язала, щоб не рухалась. Так лежав хлопець кілька днів, щасливо видужав і знов почав бігати. За ціле життя такої капосної та збиточної дитини не бачила.

— Дякую вам, бабусю, що виходили мене, вибачайте, що спричинив вам багато мороки.

А бабуся Катря не хотіла вірити, що він — цей той малий збиточник, і, хоч добре підпила, та все допитувалась:

— То невже ви той Петруша? Та не може того бути! Таж то був такий шибеник, такий шкідливий, а ви такий файний панич.

Так і не повірила. На тому й скінчилось.

Петруша вже поспішав додому, бо й так довго тут забарився.

Подорож додому відбулася вже значно швидше, бо нікуди не хотів Петруша заїздити. На ніч ставали в заїзді. Нашвидку щось їли, пили та й далі.

Коли Рутковський, повернувшись, оповідав старій пані-матці про подорож, то все повторював:

— Після того парастасу панича як виміняли. Коли туди їхали, було так гарно, весело, панич усе співали, де яких дівчат при дорозі побачать, то зараз дорогу питають та зачинають з ними жартувати. Казали тим дівкам, що були у цілім світі, а таких гарних чорнобривих ніде не бачили.

— „Чи то правда, дядьку?" — спитала мене одна дівка.

— „Правда, кажу, таких дурних ніде не бачив".

Розпитували людей, де є ліпша парафія, туди й заїздили. Гостили нас так, що не годен був я всього того з'їсти, ще й на дорогу давали стільки, що дещо додому привіз дітям. А назад уже панич був не той. Усе мовчав, а коли питав, то тільки, чи ще довго маємо їхати.

— Недобре повертатися в минуле, недобре й заглядати в будуччину. Треба жити в тій хвилині, яку пан Бог дає нам щодня, — сказала бабуся.

— Свята правда! — Ствердив Рутковський. — Минулого ніхто не верне, а будучого ніхто ніколи не пізнає. Дійся воля Божа!

А Петруша дійсно приїхав якийсь збентежений. Коротко і неохоче оповідав про свою подорож, про Десерівку казав:

— Нема там жадного сліду минулого. Усе йде, все минає і сліду немає... Правду кажуть філософи, що життя — то омана, що все тече і зникає, як привид, все тимчасове...

Одруження

Почувши такі сумні речі, вирішила бабуся, що настала крайня пора Петруші одружитися.

— Таж недобре чоловікові бути єдину, — повторювала при кожній нагоді.

Правда, що й раніше бабуся не раз журилася, що Петруша не хоче женитись, але вакації кінчалися, він від'їздив на службу, і все залишалося по-старому.

Аж скрутилася несподівано прикра історія. Петруша написав з Уралу, що переводиться на нову посаду десь на півдні, в Криму. Надокучило, мовляв, мерзнути, хоче погрітися на сонці.

— Ну, то його справа. Звичайно, ліпше, що буде жити ближче.

Але як перенісся Петруша на нову посаду, знову прийшов лист від нього. Звичайно ті листи читали голосно в родині, були там всякі веселі жарти, і всі з того тішилися. Але на цей раз зачинилися Наталя з бабусею, довго той лист самі читали і нікому про те нічого не оповіли. В родині не знали, що й думати. Чи не захворів Петруша? Але чому з цього робити таємство? А Наталя все ходила сумна та все щось собі з бабусею радилась.

(Далі буде)

ВСЯ ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГОВІ ЦІЛІ ЗУАДКОМІТЕТУ

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, 5020 OLD YORK RD., PHILADELPHIA, PA., 19141

Леся Лисак

У НЕСКІНЧЕНІСТЬ...

Несла Софія дві білі сорочки хлоп'ячі, несла урочисто, немовби вони особливі та незвичайні були. У кімнату „хлопців", у кімнату своїх внуків ті дві сорочки принесла.

У кімнаті, як завжди, отой молодечий нелад: книжки, одежа, різне приладдя кругом порозкидувані. Старший Михайлик над завданням з альґебри чоло морщить, молодший Андрійко радіовий апарат „направляє" — насправді бавиться, розбирає та знов складає.

Темні очі старшого внука та ясні молодшого з її очима усмішкою зустрілися. Хлопці знають, що бабуся, така „їхня" — розуміє їх завжди, піклується ними завжди, турбується про них повсякчасно.

— Ми зараз у кімнаті приберемо, бабуню, — це Михайлик догадливо, заздалегідь, щоб зауважень про непорядок не почути. — Ми зараз усе поскладаємо, ми пам'ятаємо, що завтра свято.

— Свято незвичайне, синку. Великдень завтра, — вдумливо, святочно Софія. — Великдень завтра, хлопці.

Впали слова — інші не приходили. Софіїні очі у вікно, на клені, що перед вікном, зупинилися. Кленові бруньки вже наповнені зеленістю. Віщують нове, свіже листя. Весняним покликом Софіїним очам відповідають.

А у Софії думки, як завжди, вже туди пішли. Додому, до рідного.

— „Вже, мабуть, берези біля нашої церкви розчісують зелені коси," — вголос подумала.

Не зрозумів Михайлик, відсунув завдання з альґебри. Перепитав:

— Що бабуня сказали?

— Підійшла до внука, сухорляву руку на буйне темне волося поклала:

— Це я, Михайку, згадую, як там у нас. Рідної землі не годна забути.

Промовила — і вмить зрозуміла, що вже стільки - стільки разів про цю рідну землю їм розказувала, а вони ніколи не бачили її. А про Великдень, такий, як ,вдома' був, хіба уже все розказала. Як уранці, разом із сонцем, що вставало, — ні, раніше за нього — ціле село до церкви йшло. Паски несли святити — великі, господарські паски. Ясні, як те сонце. І дзвони як вигравали, як цілий день не переставали вигравати.. І до самого вечора розрадувані дівчата гагілок довкруги церкви виводили. А під дівочими черевичками така зелена, свіжозелена трава! І дзвони, і гагілки, і сонце — золотими стрічками в'ються, гойдаються, у небо пливуть. Золоті стрічки Великоднього дня. Такі, що здається їм ні початку не було, ні кінця не буде. Такі, як безконечність. Бо Великдень — це день, коли думається про вічну живучість. Живучість, що перемогла смертність. Немає смерти, коли є Воскресіння.

Андрійко наблизився — хоче, щоб і його погладили бабунині руки, він же ж „найменший", пестійчик бабунин. Всміхнулась Софія: у другій руці все ще ті білі сорочки держить. Покласти б їх — та де тут місце знайдеш?

Усмішка Софіїна добряча, промінна.

— Я вам, хлопці, сороченята нові принесла. Щоб завтра ранком вдягнули. Новісінькі, бачите?

Сказав Михайлик за себе й за брата „дякую", бо так вчили, так годиться. Хлоп'яче слово із Софіїним словом переплелось:

— Це звичай наш, хлопці, старий звичай. У Великодній ранок нову білу сорочку вдягнути. Так здавен було у нас, у нашому роді.

Простори й роки проскочила — у своє дитинство Софія вернулася.

— Моя мати, ваша прабабуня, селянкою була, хлопці. Дехто каже „простою". Не треба так казати, діти. Моя мати із доброго, чесного роду була. Невчена, але розумна, справедлива, достойна господиня. Дев'ятеро дітей працею своїх рук у люди вивела. З-під сільської стріхи я пішла „до шкіл" — вчителькою стала. Це моя мати, селянка, мені до школи хліб приносила, щоб я вчитися могла, щоб і мені і людям користь вийшла з життя. До ліпшого, до кращого йти — вчила нас мати. А все працею рук — власних рук.

Щось радісно-ясне пригадалося Софії — у голосі дитячий спомин зазвучав:

— На Великдень кожному з нас нову сорочечку сама шила. Дев'ять сорочин — більших та менших. Сама шила, сама вишивала. Вечорами, ночами, досвітками. До школи, бувало, збираюся досвітком, а мати вже при каганчику.

— Чого так рано встали, мамо?

— Треба, треба ж на Великдень усім сорочки пошити. Щоб знати було, що ви господарські діти.

А як приходив Великдень, мати ще перед сходом сонця нас будила. „Не можна святого дня просипляти, дня Воскресіння Господнього. Із Божим сонечком треба цей день звеличати, Господеві та землиці святій поклонитися".

І дріботіли ми громадкою за батьком і матір'ю до церкви, що на горбку, між березами. Із сусідськими дітьми по дорозі зустрічалися. Одні одним приглядалися. Хто краще у Великодній ранок прибрався? А нові сороченята біліли тугим полотном, мерехтіли вишиванням. Дивіться, як наша мати про нас стараються! І йшов день ясний, веселий, новий. Новий, як сорочечки, що їх мама для нас пошила...

Замовкла — чи зрозуміють вони її — її внуки, що рідної землі не бачили? І тоді з усією вірою своєї невтомної душі додала:

— Ви мусите пам'ятати, що ви з нашого роду! Одні, такі, як я, відходять, другі — ви, молоді, приходять на їхнє місце, на зміну. Одна ланка сплітається з другою у нескінченність.

...Дві сорочечки хлоп'ячі біліли як дві ланки між учорашнім і завтрішнім днем народу, з якого вийшла Софія... Біліли, як ясна стежка у його нескінченність...

Вранці таки прийде день Воскресіння.

ЗСА закидають Москві роблення пропаґанди з розмов про мир у В'єтнамі

Вашингтон. — Президент Джансон натаврував устами свого пресового секретаря Дж. Крістіяна Москву за її використовування для своїх пропаґандивних цілей приватних дипломатичних розмов між представниками Америки й Північного В'єтнаму у столиці Ляосу Вієнціяні в справі устійнення місця і часу для першого офіційного контакту. Річ у тому, що совєтська аґенція ТАСС повідомила, що Північний В'єтнам запропонував Америці Варшаву, як місце таких перших офіційних розмов, — це повідомлення ТАСС-а прийшло швидше, ані ж американський Уряд дістав таку офіційну вістку. Крім того, до того повідомлення ТАСС-а був доданий ворожий проти Америки коментар, — мовляв, американський Уряд діє всупереч своїй попередній заяві, що готов стрінутись з північно-в'єтнамськими представниками в кожному часі й кожному місці, і що це видно зраджує американську злу волю. Американські керівні кола вважають, що приватні розмови між американським амбасадором у Вієнціяні й північно-в'єтнамським шарже д'аффер повинні бути тайними та що не вільно будь-кому приписувати злу волю будь-котрій із сторін. Північно-в'єтнамські комуністи спершу запропонував Пномпень, стол. Камбоджи, де нема американської амбасади і необхідних технічних засобів, потрібних для таких розмов. Далі, комуністи пропонують Польщу, якої комуністичний уряд раз-ураз говорить про „американських імперіялістів" та їх „агресію" у В'єтнамі. ЗСА стоять на становищі, що розмови повинні вестись на дійсно невтральному ґрунті й тому запропонували до цього часу — Швайцарію, столицю Бірми Ранґун, столицю Японії Токіо, Ню Делі в Індії або Бандунґ чи Джакарту в Індонезії. В'єтнамські комуністи всі ці суґестії відкинули.

Рокефеллер натякає на те, що буде вести виборчу кампанію перед Конвенцією

Ню Йорк. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер заявив на пресовій конференції, що, можливо, формально почне вести виборчу кампанію ще перед Крайовою Республіканською Номінаційною Конвенцією, що буде на початку серпня в Маямі на Флориді. Рокефеллер вияснював журналістам справу своєї кандидатури цього року. Він сказав, що не треба його називати „неактивним" кандидатом, бо він є можливим кандидатом, бо вже давніше заявляв, що прийме номінацію, коли його найменує партія, бо обов'язком кожного громадянина є служити своєму народові. Рокефеллер заявив, що вже 18-го квітня промовлятиме на зборах Американського Товариства Часописних Видавництв, і там виявить свої погляди на деякі проблеми. Пізніше він виголосить промови в інших місцях, де з'ясує свою внутрішню й закордонну програму, щоб партія знала на Конвенції в Маямі, яку „конструктивну, творчу і позитивну" плятформу він заступає. Деякі прихильники Рокефеллера хотіли б, щоб він уже тепер оголосив себе кандидатом. Досі нюйоркський губернатор не хотів цього зробити, але тепер починає погоджуватися з думками своїх партійних приятелів і заявляє, що він виграє вибори, коли буде найменований на кандидата, і що, можливо, вестиме виборчу кампанію перед Конвенцією.

Труман почесним головою Комітету за вибір Гомфрі

Батон Руж, Луїзіяна. — Віце - президент Гюберт Г. Гомфрі почав гейби виборчу кампанію в південних стейтах, хоч ще офіційно не оголосив, що старається про номінацію на кандидата на президента. Але в тому самому часі 11-го квітня повідомлено про організацію Комітету за вибір Гомфрі, почесним головою якого є колишній президент Гаррі С. Труман. Гомфрі має підтримку зорганізованого робітництва. І так в Ню Йорку 24-членна Виконна Рада Міжнародної Спілки Робітників Жіночого Одягу одноголосно закликає віце - президента Гюберта Г. Гомфрі, щоб оголосив свою кандидатуру на президента. Виконну Раду очолює Луїс Стулґерґ, який заявив, що він сподівається, що в найближчому тижні Гомфрі повідомить, що старатиметься про номінацію на кандидата на президента. Почесний голова цієї однієї з найбільших робітничих спілок, Дейвід Дюбінски, підтримав рішення Виконної Ради. Становище цієї спілки свідчить про це, що не ввесь демократичний Ню Йорк підтримуватиме сенатора Роберта Ф. Кеннеді. Міжнародна Спілка Робітників Жіночого Одягу підтримує віце - президента Гомфрі тому, що він завжди був відданий засадам лібералізму, економічному поступові, обороні громадянських прав, громадянських свобід, допомозі шкільництву, опіці над здоров'ям та виступав в обороні незаможних. На думку членів цієї робітничої спілки Гомфрі зможе об'єднати Демократичну Партію та поширити урядову коаліцію на ширшій основі, як це було досі.

ВІДБУДЕТЬСЯ ВЕЧІР ФОЛКЛЬОРУ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Антибольшевицького Бльо-Антибольшевицького БЛЬОку Народів (АБН) Інк. в Ню Йорку вже від довшого часу старанно готовляться до їх третього з черги Вечора Фолкльору Поневолених Націй, який відбудеться 27-го квітня 1868 р. в Фешен Інституті" при 225 Вест 24-та вул. в Ню Йорку в год. 7.30 вечером. В програмі беруть участь понад 10-ти національностей з найкращими своїми артистичними силами, в тім і українці.

Мирова місія ОН на Середньому Сході зазнала невдачу

Об'єднані Нації. — Д-р Ґуннар Яррінґ, шведський дипломат, який від грудня мин. року діє на Середньому Сході, як мировий посередник між Ізраїлем і його арабськими сусідами, відбув у минулий четвер 11-го квітня знову півторигодинну розмову з ізраїльським міністром закордонних справ Абба Ебаном. Він повідомив ізраїльського міністра, що єгипетський президент Насер не погоджується на безпосередні ані посередні мирові переговори з Ізраїлем та що Нассер закидає Ізраїлеві злу волю супроти резолюції Об'єднаних Націй з 22 листопада мин. року, яка вимагала від Ізраїлю відкликання своїх військ з зайнятих ним у минулорічній війні арабських земель. Правда та резолюція вимагала рівнож замирення на Середньому Сході на базі визнаних кордонів та відмови від війни й погроз війни. Ізраїль буцім-то тепер погоджується на якусь формулу, що її виготовив Ґуннар Яррінґ щодо практичного застосування тієї резолюції ОН, але суть справи в тому, що названий єгипетський президент зайнятий тепер головно своїми внутрішньо - політичними клопотами; 2-го травня відбудеться в Єгипті плебісцит над запропонованими реформами і Нассер не хоче комплікувати ситуації будь-якою зміною у відносинах супроти Ізраїлю.

У БЕРЛІНІ ВБИЛИ ЛІДЕРА ЛІВИХ СТУДЕНТІВ

Берлін. — У Західньому Берліні якийсь чоловік стрілив тричі на одній з головних вулиць, Курфюрстендаммі, до лідера лівих німецьких студентів Руді Дучке і важко поранив його. Швидко потім поліція знайшла вбивника, який відстрілювався і був ранений двома пострілами. Прізвище атентатника і його мотивів покищо не оприлюднено. 2.000 студентів уладили негайну демонстрацію, яку розпорошила поліція. Посадник міста закликав до спокою. Це перший політичний атентат у Західньому Берліні в післявоєнних роках.

Новим президентом Польщі став ген. Маріян Спихальський

Варшава. — Польський сойм обрав одноголосно на нового президента Польщі дотеперішнього військового міністра, 61-літнього Маріяна Спихальського, який був разом із Владиславом Гомулкою в'язнений у часах Сталіна, але після того, вийшовши на волю і ставши одним із міністрів, підтримував курс співпраці з Москвою. Спихальський прийшов на місце хворого Едварда Охаба. На тому самому засіданні проголошено чи пак затверджено різні інші зміни в уряді та на військових командних становищах. Ті зміни прийшли по лінії „відмолодження" уряду і по лінії „чистки" з усіх тих осіб, що їх сини брали участь в студентських демонстраціях, або які є жидівського роду. Викинули з компартії знову 6 дальших осіб. Новим військовим міністром став ген. Войцех Ярузельський, шефом генерального штабу ген. Болеслав Хоха, а комендантом варшавської Академії генерального штабу ген. Адам Чаплецький.

Українці — офіційні доповідачі з нагоди Року Людських Прав

Оттава (Н. Н.). Канадійська Комісія Року Людських Прав в Оттаві проголосила список офіційних доповідачів Комісії для Канади, що можуть „з'ясовувати з компетенцією й авторитетом різні аспекти людських прав" у 1968 році. Поруч з такими світочами як проф. Джон Гомфрі, декан Максвел Коген, проф. Франк Скоттт, д-р П. Труман і ін. названо таких українців: проф. В. Тарнопольський із Торонтонського університету (спеціяльність: громадянські вольності, меншини, міжнародні договори), проф. Яр. Рудницький, голова УВАН у Вінніпезі (спеціяльність: двомовність меншин, мовні права, лінгвіцид), дир. В. И. Гладій у Вінніпезе (громадянство), та пані Емілія Остапчук у Ванкувері (спеціяльність: меншини).

Замість квітів на свіжу могилу
св. п.
НАТАЛІЇ з МЕЛЕШКЕВИЧІВ МОХНАЦЬКОЇ
складають 15 долярів
на ФКУ при Гарвардському Університеті
Стефанія і Антін ЗАПЛІТНІ

Замість квітів на свіжу могилу
сл. п. адвоката **ВОЛОДИМИРА НАЛИВАЙКА**
зложили 15 долярів
на цілі НТШ в ЗСА
Святослава і д-р Антін ЖУКОВСЬКІ
Стійл, Н. Дакота